

p. autor na povrchu, nikde neopakuje běžné čítankové citáty, které putují u nás z knihy do knihy; všude má pohled svůj, deroucí se mocně k jádru věci a vynášející jejich skrytý smysl, ať se to líbí komu nebo nelíbí. V studii p. Novákové jsou strany, které svým kulturním smyslem i silou charakterisační vyrovnají se některým prolínavým pozorováním Bahrovy Vídně, některým uměleckofilosofickým thesím Schefflerovy Paříže nebo jeho Berlína. Dlouho touží se již po klíči, který by otevřel věž kouzelných historických i výtvarných krás pražských vnímavému oku a citu, po zaříkadle, které by zasvětilo fantasií pozorovatelovu ve směr, jímž se musí rozletět, aby pojala co nejvíce obrazů a s užitekem co možno největším: nuže, zde jest. Ale na tomto klíči lpí také kus kletby: jest sám uvězněn v publikaci nádherné, omezené na malý počet výtisků a těžce dostupné. Měl by býti vyprostěn odtud a vydán v malém příručném formátu jako opravdový breviář estetický, který jest možno otevřít v každé zahradě, na každém náměstí, v každém chrámě a ověřiti jeho moudrost a poučenou krásu na zkušebním kameni uměleckých předmětů, jímž jest věnován.

Secese z Mánesa

Uměleckou událostí posledních čtrnácti dnů jest vystoupení řady mladých výtvarníků z Mánesa; jsou mezi nimi nejen mladí malíři, t. zv. expresionisté, pp. Filla, Beneš, Kubišta, Procházka, Kubín a j., nýbrž i mladí architekti, jako Pavel Janák a Gočár, kteří svou tvorbou i ideovým vedením Stylu ukázali již vysokou uměleckou vyspělost a nespornou sílu a zdatnost; z výtvarných theoretiků a kritiků jdou se Secesi pp. dr Wirth a Matějček. Není pochyby o tom, že mladí byli chytráckou diplomatikou starých k odchodu z Mánesa přinuceni; na tom nezmění ani joty sebedelší a sebeadvokátstější zaslána dnešního výboru Mánesa. Staří přistoupili mladé k práci ve spolku a ve Volných směrech jen zdánlivě a jen naoko: vpravdě čekali jen na příležitost, až vypukne u odběratelstva a širšího obecenstva nespokojenost s nepopulárním programem nynějších Volných směrů, aby jim znemožnili ať tou, ať onou formou další spolupráci ve spolku. Přitom ovšem zachovávali si chytrácky dekorum umělecké liberálnosti a snaží se zachovati si je i dnes. Všecko, i vyslovená hrubost, bylo by sympatičtější než tato neupřímnost a toto pokrytectví. Kde máš se dnes v našem veřejném životě dohledat otevřenosti a přímosti, když se dávají na chytráctví a diplomatiku i umělci? Kdyby byli řekli hned na počátku ročníku staří pánové p. Fillovi a soudruhům: „Nesouhlasíme s vámi, váš směr jest nám protivný, příčí se všemu, co my pokládáme za umělecky dobré a zdravé, nepustíme vás k veslu, pokud dýšeme,“ — bon, tleskal bych první takové mužné rozhodnosti a přímosti a vážil bych si takového násilnictví: bylo by charakterní. Ale tvářit se, že souhlasím s někým, že vítám jeho práci v listě, a potají číhat jen na příležitost, abych vykořistil proti němu všeobecné nálady a vytlačil jej v půli ročníku z listu, — to není umělecká přímost a mužná noblesa. Staří pánové nemohou se přece vymlouvat, že poznali mladé až nyní: p. Filla a ostatní pánové netajili se svými názory a přesvědčeními ani díly svými nikdy a před zahájením tohoto ročníku Volných směrů věděli již „staří“ zcela dobře, komu svěřují redakci listu a jakým směrem jej povede. — Secese z Mánesa bude

vydávati od podzimu t. r. výtvarný měsíčník Artěl, který bude věnován nejprve architektuře jako umění kořeněnému a pak malbě i sochařství a jenž bude snažit se o ozdravení našeho života výtvarného návratem k tektonické přísnošti a objektivně zákonnosti.

Špatné překlady beletristické

množí se u nás měrou věru již kritickou. Před několika týdny ukázal Přehled, jak bohopustě jest překládán Čechov ve Spisech, jež vydává p. Vilímek. Brzy potom Čas demonstroval nevkusnosti a neapnosti, jichž se dopustil pan Mrštík na Garšinovi v Ruské knihovně. Dnes přinášíme recenzi pí Milady Krausové-Lesné o Ibsenově Malém Eyolfovi, kde jest usvědčován p. překladatel přímo z neznalosti originálu; a v minulém sešitě dokázala táž recensentka ledabylost a nebdalost překladateli románů Nansenova. A v redakci naší leží obsírný referát o těžkých hříších, jichž se dopustil na čarovném románě pí Mathieu de Noailles Le visage émerveillé jeho překladatel v Moderní bibliotéce. A to jsou náhodné případy, kdy někdo dá si práci a srovná překlad s originálem; většina překladů tomuto zkušebnému kameni vůbec uniká. Není pak divu, že naše literární kultura jest tak ubohá, jak již jest. Jindy — na př. v dobách našich buditelů — přeložiti cizí knihu bylo tvůrčím činem, dílem literárního přesvědčení, inteligence, vkusu i jazykové síly tvořivé — dnes jest to zmechanisovaná rutina, lajdáckým a nebdalým fabričnictvím, špatně placeným a pod psa odbývaným. A tak dostávají se nám z literárních děl, která jsou v originále vzorem promyšlené a zvažené péče, jemnosti myšlenkové i výrazové, citové něhy, vkusu i taktu, hrubé, bezduché, sesurovéle odlitky a na oddílích těchto učí se pak naše spisovatelstvo i naše obecenstvo. A resultáty jsou pak podle toho!

Prúdy. Revue mladého Slovenska

Tato mladá revue slovenská, která jest již v půli druhého ročníku, slíí a mohutní vůčihledě. V prvním ročníku získaly si Prúdy rytířské ostruhy vítězným bojem s jurjevským profesorem Kvačalou, který znovu dokázal starou známou pravdu, že někdo může býti výborným učencem-odborníkem (Kvačala jest snad nejlepší dnešní znatel Komenského) a přitom omezené a zahluchlé srdce a zlovolná, nešlechtěná duše (poznání, přes něž klopýtáme i v Čechách každou chvíli). Poslední číslo 4—5, které leží přede mnou, otiskuje významný článek z rukopisů zvěčnělého Samuela Štefanoviče, „Vystúpenie z národnostnej strany“. Štefanovič, který zemřel nedávno jako stařec nedaleký devadesátky, byl politický kacíř slovenský; žil v úplném osamocení a byl umlčován oficiální stranou svatomartinskou proto, že se nesnášel s jejím úzkým nacionalismem, jak vykládá v této stati. (Se Štefanovičem setkal se na Slovensku Jiránek a načrtl jeho portrét ve stati „Starý pán“ v Dojmech a potulkách.) Prúdy jest možno upřímně doporučiti každému, kdo se chce poučiti o mladém duchovém kvase na Slovensku; a že poučení toho jest nám Čechům navýsost potřebí, kdo může popírati? Jen jednoho nemohu zde